

Hradčany – takhle je v létě a v zimě viděl Karel Kramář...

Název emise: **Pražský hrad v ročních obdobích**

Den vydání: 22. května 2019

Hodnoty:

písmenové známky „E“ (= 39 Kč ke dni vydání)

„E“ - č. 1027 (ČP) - **Pražský hrad v létě**

„E“ - č. 1028 (ČP) - **Pražský hrad v zimě**

Rozměr známkových obrazů: 40 x 50 mm

Výtvarný návrh: Adolf Absolon

Autor rytiny: Martin Srb

Druh tisku: OTp+OF

Papír: fl-an-OF; Tisk: PTC Praha

Tisková forma: PL 2 + 2 v šachovnicovém uspořádání

Náklad: 80 tis. sérií (40 tis. PL)

FDC: stejná rytina OTp pro obě; v barvě modré (1027), v barvě fialové (1028)

Tisk: PTC Praha; Náklad: 3 200 sérií

V reprezentační úpravě malého přepážkového listu o čtyřech známkách velkorysého formátu, s potištěným kuponem uprostřed, vychází další novinka – pokud jde o jeho podobu: Šachovnicově umístěné dvě dvojice známek se stejným námětem, ale zachyceným ve dvou různých ročních obdobích. Je to neotřelý nápad a ani nevím, zda se o něco takového pokusili v zahraničí. U nás předchůdcem byla před dvěma lety Veroneseho Svatá Kateřina s andělem v rytecké transkripci Miloše Ondráčka, ale tam šlo o pětibarevný, resp. jednobarevný ocelotisk z plochých desek, kdy druhá varianta byla vlastně redukcí varianty první. Dnes ale máme před sebou dvě různé známky, pro něž byly vytvořeny dvě různé jednobarevné rytiny a zhotoveny dvě různé sady ofsetových tiskových desek. Zpočátku jsem se domníval, že Martin Srb vytvořil rytinu jedinou, ve dvou fázích – napřed tu pro zimní pohled, kde jsou některé detaily kresby zakryty sněhem –, z níž po zakalení vznikla moletováním dvě pole budoucí tiskové desky plus nová destička rytecká, do které pak doryl podrobnosti varianty letní. Podrobná prohlídka známek pod lupou mi ale ukázala, že jde o dvě různé, velmi si podobné rytiny, lišící se řadou detailů (například v pravém okraji chrámu sv. Víta). Bylo to tedy pracnější, než jsem si původně myslel, ale třeba tenhle zlepšováček použije některý rytec příště.

Na obou známkách je Pražský Hrad (pišu to s velkým H, jak mě to učili ve škole, i když možná dnes už je to archaismus), z podobně neobvyklého pohledu, jaký použili před dvaosmdesátí lety Jan Karel Vondrouš a Karel Seizinger na známkách Malá dohoda.

Tenhle „letenský“ pohled se značně liší od „klasického“ pohledu Muchova, který už po generace obdivují naši i návštěvníci Prahy z pravého vltavského nábřeží a Karlova mostu. Pro pohled Vondroušův a nyní Absolonův musíte od řeky vyjet nebo vyšlápnout do kopce pěkný kus cesty na Letenskou stráž, na níž se mezi Hradčany a Holešovicemi nachází chráněné území, kde hnízdí roztomilý ptáček budníček menší, kterého si můžeme připomenout například na známce exotického Kataru.

Na západním konci letenské pláně, poblíž ulice Na baště svatého

Tomáše, kde kdysi končily hradčanské hradby, jako jakási protiváha Pražského Hradu stojí vila bohatého podnikatele a významného politika Karla Kramáře. On sám si ji přitom zpočátku moc neužil, stavba trvala čtyři roky (1911-15) a když se do ní konečně 13. května před 104 lety nastěhoval, po týdnu ho zatkl rakouská policie a vypadalo to, že se sem už nikdy nevrátí – za velezradu a vyzvědačství byl ve Vídni odsouzen k trestu smrti. Od jeho vykonání jej uchránil skon císaře Františka Josefa, jehož nástupce Karel rozsudek zmírnil na dvacet let vězení a posléze byl Kramář amnestován. Jako přední politik domácí části protirakouského odboje a „mučedník za národní věc“ celkem přirozeně stanul v čele Národního výboru, který 28. října 1918 vyhlásil samostatný československý stát, a 14. listopadu řídil ustavující zasedání Revolučního národního shromáždění, které zbavilo českého trůnu rod Habsbursko-Lotrinský, vyhlásilo republiku, zvolilo Masaryka za prezidenta a Kramáře za předsedu vlády. Ten však v jejím čele setrval necelých osm měsíců, které strávil v Paříži, kde vedl naši delegaci na mírové konferenci. Prosazoval tu intervenci proti bolševické vládě v Rusku (proti byl naopak ministr zahraničí Beneš), a neúspěch jeho snahy měl pak fatální důsledky pro miliony obětí teroru této vlády; to ale ukázala až budoucnost. Kramářova vláda padla v červenci roku 1919 a on, přes obrovské zásluhy, které měl ve věci znovunabytí naší samostatnosti, se už nikdy do žádné vládní funkce nevrátil. Následující bezmála dvě dekady tedy mohl z oken své vily pozorovat sídlo svého dlouholetého spolupracovníka a později úspěšnějšího soka Masaryka, jehož funkci prezidenta republiky si jistě – do jisté míry i po zásluze – mohl nárokovat sám. Zemřel v roce 1937, tedy stejném jako TGM, který jej přežil zhruba o čtvrt roku.

Po smrti svého stavebníka a jediného majitele připadla vila Společnosti Karla Kramáře a využívala ji Národní galerie. V roce 1948 ji zabral nový režim, který ji nechal postupně zchátrat. Lesk jí byl navrácen až po jeho pádu, konkrétně v 90. letech, kdy byla rozsáhle rekonstruována a začala sloužit jako sídlo našich premiérů; prvním byl současný prezident Miloš Zeman. Vila proto – celkem samozřejmě – není veřejnosti běžně přístupná, ale pokud byste ji chtěli navštívit, je možné využít takzvaného dne otevřených dveří, kdy sem

veřejnost může, a to dokonce bezplatně. Letos jsou plánovány tyto dny dokonce čtyři: 7. září, 5. a 28. října a 17. listopadu. Možná si na některý naplánujete výlet a zkontrolujete věrnost pohledu na Hrad, jak jej přinesly nové známky?

S Kramářem se výhledem na Pražský Hrad těšila i jeho ruská žena Naděžda, která do života svého manžela vnesla překvapivý zvrat. Nadějný politik a bohatý dědic rodinného podniku Kramář totiž v mládí o ženy a sňatek příliš zájmu nejevil. Jako devěťadvacetiletý však při studijní cestě po Rusku navštívil v Moskvě salon, který o dva roky mladší Naděžda vedla – a zamiloval se do ní. Problém tkvěl v tom, že byla už dávno vdaná a dokonce měla čtyři děti. Šlo však zjevně o oboustranně osudový vztah, protože po jisté době opustila manžela i děti a s Kramářem odešla do Čech. Rozvodu s původním manželem dosáhla až po mnoha letech a v roce 1900 se Naděžda a Karel vzali. Jistě i její původ pak přispěl ke Kramářovu panslovanství a snaze uchovat v samostatném Československu monarchistické zřízení, kdy by na trůn dosedl některý z ruských velkoknížat.

Pražský Hrad zobrazený na nových známkách samozřejmě všichni známe, a to nejspíš v jeho letní podobě. Než jsem zasedl ke klávesnici počítače, abych o nové emisi napsal pár řádek, ke Kramářově vile jsem se vypravil, abych si tenhle pohled po letech osvěžil. Je to pěkná procházka od stanice tramvaje u Bílkovy vily, v zatáčce nad Chotkovými sady. I když jsem tu byl už mnohokrát (a za studií jsem zde dokonce na brigádě v létě jako doručovatel roznášel poštu), opět mě překvapilo, kolik zeleně tu všude kolem je. Kromě ostrůvku nízkých činžovních domů a solitérní Kramářovy vily se odtud až k Národnímu zemědělskému muzeu rozkládá jen rozlehlý park se spoustou laviček a dokonce i stolů, lákajících k posezení nebo uspořádání rodinného pikniku. Adolf Absolon tuhle poklidnou letní atmosféru zachytil věrně. Jistě to bude platit i o pohledu zimním, o čemž se, až napadne sníh, rád vypravím přesvědčit.

Někoho možná zarazí, že vlevo pod obrazy jsou nové známky je uveden jen rytec Martin Srb – dosud přece tvořil vždy tandem s autorem předlohy Adolfem Absolonom. Tentokrát je ale situace jiná: Absolon není autorem návrhu, ale na známkách jsou reprodukována jeho díla, dva skutečné obrazy, a tak je nyní nově uveden

u jejich názvu (jak to před třiapadesáti lety zavedl Jiří Švengsbír).

Jestliže pro známky byly vytvořeny dvě samostatné rytiny, pro obálky dne vydání posloužila rytina jediná, provedená na každé v jiné barvě. Zobrazuje detail historických staveb východního křídla Hradu. Stejně je i razítko s českým lvem, z erbu na náhrobku krále Přemysla Otakara II. v chrámu sv. Víta; logicky je v něm vepsáno Praha. FB

www.cpost.cz